Verslag ontwikkelgesprek HBO Ba Toegepaste Psychologie, 2 februari 2026

Aanwezig:

- Klaas Visser, voormalig onderwijsdirecteur Psychologie UvA; nu zelfstandig adviseur Hoger Onderwijs (voorzitter visitatiepanel)
- Willem Zeijl, Manager opleiding Toegepaste Psychologie
- Elian de Kleine, hoofddocent Toegepaste Psychologie, voorzitter curriculumcommissie TP
- Margriet Plasman, onderwijskundige en lid curriculumcommissie TP

Inleiding
Het ontwikkelgesprek volgt op de visitatie van de HBO Ba Toegepaste Psychologie van Saxion die in december 2024 heeft plaatsgevonden en waarbij het oordeel op standaard 4 een voldoende onder voorwaarden was. Willem geeft aan dat we het gesprek later gepland hebben omdat we eerst gewacht hebben op de terugkoppeling door het NVAO op ons herstelplan. Dat heeft tot aan het najaar van 2025 geduurd. Hierdoor is ook de termijn voor de opleiding opgeschoven naar oktober ’27. Wij hebben de intentie om het najaar 2026 als deadline voor de hervisitatie aan te houden.
Het thema dat centraal staat in dit ontwikkelgesprek is het nieuwe afstudeerjaar (praktijkjaar), waarmee de opleiding invulling wil geven aan haar afstudeerfase en daarmee aan standaard 4.

Algemeen
De eerste indruk van Klaas is dat het praktijkjaar een mooi plan is, echt revolutionair. Daarmee maakt de opleiding volgens hem een aantal slagen, namelijk: het is een brug naar de beroepspraktijk, het is voor studenten en het werkveld aantrekkelijk en je lost het AI-probleem hiermee grotendeels op. Studenten zullen de verslagen direct koppelen aan wat ze in de praktijk hebben gedaan. Een scriptie is veel ‘AI-gevoeliger’. Hij zag ook dat we na de 1e hervisitatie heel scherp op de scriptie hebben ingezet, daar moesten we iets mee bewijzen en dat was ook logisch. Elian heeft niet het gevoel dat het praktijkjaar revolutionair is ten opzichte van wat we nu doen. We werken al heel praktijkgericht, gaan uit van het ontwerpgerichte onderzoek en werken met beroepsproducten. Het onderzoek wordt in het praktijkjaar alleen kleiner in omvang, het is geen scriptie meer. De belangrijkste revolutie was toen het HCD-model werd ingevoerd, dat betekende echt een andere wijze van onderzoek doen. Klaas vindt het praktijkjaar een goede keuze. Studenten vragen zich vaak af ‘wat word of kan ik nu precies met deze opleiding?’. Ze zien nu veel beter wat TP-werkzaamheden voor hen kunnen inhouden, dat wordt zichtbaar. Willem geeft aan dat het formatief handelen ook sterk in het praktijkjaar is ingebed en dat is volgens Kaas ook fundamenteel voor de voorbereiding op het eindniveau.

Twijfels?
Klaas vraagt waar onze twijfels zitten. Elian antwoordt dat ze geen twijfels heeft over de invulling van het praktijkjaar en ook niet of studenten dit leuk vinden. Ze vindt het onderscheid tussen C1 en C3 nog wel lastig, die competenties lijken erg op elkaar. Margriet heeft ook geen twijfels over het praktijkjaar, maar ziet wel het risico van ‘miniscripties’ als we docenten hier niet heel goed in meenemen. Dit laatste sluit aan bij wat Klaas bij de visitatie is opgevallen, namelijk dat we hele duidelijke beleidsstukken hebben, maar dat dit niet altijd is ingedaald bij alle docenten. Hoe zorg je voor draagvlak bij docenten? Willem heeft ook geen twijfels over het praktijkjaar, maar geeft aan dat we nu de vier competenties apart benaderen, maar dat de integratie ook van belang is. We willen een meer holistische kijk op de student realiseren en dat moeten we dan borgen in het eindassessment waar veel samenkomt. We moeten nadenken over hoe de student dat vastlegt, hij is meer dan de optelsom van de 4 C’s. Klaas ziet ook het lastige onderscheid tussen C1 Beoordelen van gedrag en C3 Praktijkgericht onderzoek. Wanneer valt een interventie onder C1 en wanneer onder C3? Willem zegt dat daar landelijk ook discussie over is, men wil daarom komen tot een gezamenlijke visie op praktijkgericht onderzoek. Margriet zegt dat we nu ten aanzien van C1 aanhouden dat het om een individu of klein een systeem (gezin, woongroep bijv.) gaat en bij C3 om een praktijkvraagstuk. De aandacht voor Diagnostisch Onderzoek (DO) is op Saxion logisch vanwege de sterke historie op dit gebied. Maar C1 zien we ruimer dan alleen DO en zo hebben we de rubrics nu ook ontwikkeld. Studenten krijgen meer vrijheid om C1 aan te tonen. DO is bovendien niet in elke organisatie mogelijk. Op deze wijze komen de TP-opleidingen volgens Klaas dichter bij elkaar.

Klaar voor het praktijkjaar?
Klaas vraagt of we het idee hebben dat studenten het praktijkjaar ook aan kunnen? Zijn ze er klaar voor, het vraagt nogal wat van hen, ook qua zelfstandigheid. Elian antwoordt dat we de competenties van begin af aan opbouwen richting het eindniveau. We bouwen ook de zelfstandigheid en de mate van complexiteit op tijdens de opleiding. Margriet vult aan dat studenten van begin af aan te maken krijgen met de ontwerpgerichte onderzoekscyclus. We hanteren straks het woord scriptie ook niet meer. Willem denkt dat het moeilijkste voor studenten waarschijnlijk is dat ze een plan moeten maken waarin ze aangeven hoe alle competenties aan te tonen. Maar dat hoeven ze niet voorafgaand aan het praktijkjaar te doen, er vindt vooraf alleen een globale check plaats om na te gaan of het een geschikte praktijkplaats is. Studenten krijgen de kans om te landen in de organisatie en zich te oriënteren op de mogelijkheden. Pas na 4-6 weken leveren ze een ‘definitief’ plan van aanpak op, dat echter een dynamisch document blijft. Het betekent volgens Klaas wel het voortdurend zoeken naar de balans tussen structuur en vrijheid, maar dat past ook bij de zelfstandigheidsontwikkeling van de student. Hij vraagt hoe we voor structuur zorgen, er zullen veel studenten zijn die graag voorbeeldproducten willen zien. Elian geeft aan dat we die structuur nu ook al bieden en Margriet antwoordt dat we gaan werken met terugkomdagen waarop begeleiding en intervisie plaatsvindt en evt. ook aanvullend onderwijs.

Draagvlak
Willem vindt het nog een belangrijk punt hoe we studenten en docenten hierin meenemen. We draaien nu het herstelplan en wilden vanaf september 2026 met het nieuwe praktijkjaar starten, maar alle collega’s meenemen in die snelle invoering is niet gelukt. Men ziet nu nog te veel organisatorische haken en ogen. Er is daarom besloten het praktijkjaar vanaf september 2027 in te voeren. Klaas raadt dan wel een pilot aan en Willem antwoordt dat we dat ook van plan zijn, vanaf februari 2027. Ondanks dat het draagvlak er nog niet is voor invoering per september 2026, is iedereen wel heel enthousiast over het nieuwe curriculum. Het is echt een curriculum van iedereen en we nemen de docenten, maar ook de OC, AR en Examencommissie er steeds in mee.
Klaas herkent dit vanwege curriculumvernieuwingen waar hij bij betrokken is geweest. Ook toen heeft hij heel erg aan het realiseren van draagvlak moeten werken, met als gevolg dat de meest kritische persoon nu de meest enthousiaste persoon is geworden. Elian vraagt naar tips om draagvlak te creëren. Tips van Klaas zijn om met groepen mensen te gaan zitten en de plannen te bespreken, maar ook een pilot is goed. De mensen die bij de pilot zijn betrokken worden de nieuwe ambassadeurs. Willem zegt dat hij altijd gewend was om pas met een volledige blauwdruk naar de medezeggenschap te gaan, maar hier rollen we de vernieuwing per jaar uit, dat is lastiger. Dat betekent een continue verandering en het continu het aan boord krijgen van de mensen. Wel zijn alle gremia nu akkoord met het nieuwe curriculum, waaronder het praktijkjaar.
Klaas geeft nog een tip. Hij zegt dat docenten ook een soort verdriet hebben als ze het idee hebben alles kwijt te raken. Ze wilden iets bereiken en dat wordt nu weggegooid. Goed om daar ook aandacht aan te besteden. Margriet antwoordt dat we wel nieuwe keuzes maken, maar dat we ook steeds hebben aangegeven dat we ‘het goede’ willen behouden. Elian vult aan dat we onze nieuwe keuzes ook goed hebben uitgelegd. Zij heeft zelf ervaren dat de leerlijn STEM (Sciene Technology Engineering & Mathematics) en de specialisatie Gedrag & Technologie (G&T), waar zij sterk bij betrokken was, werden afgeschaft. Dat was moeilijk, maar de toenmalige keuzes voor STEM en G&T hebben niet uitgepakt zoals we zouden willen, dus er was een goede reden voor de wijziging. Nu willen we technologie in het hele curriculum integreren. Willem vult aan dat het curriculum groter is dan je eigen belang. Volgens Klaas is dat zo, maar dat moeten de docenten ook zo voelen.
Een vraag is ook hoe we ervoor zorgen dat docenten zich bekwaam voelen in het begeleiden en beoordelen tijdens het praktijkjaar. We geven aan dat er professionalisering van docenten plaats zal moeten vinden en dat we de docenten steeds moeten meenemen. Ook willen we bijstellen als we tegen zaken aanlopen die we niet hadden voorzien.
Klaas vindt het heel positief dat het nieuwe curriculum goed geland is en dat de docenten erachter staan. Daar hoort het nieuwe praktijkjaar ook bij.

Aansturing praktijkorganisaties
Klaas vraagt of de aansturing van de praktijkorganisaties op orde is. Hij heeft tijdens de visitaties gemerkt dat dit niet altijd het geval is. Het betekent dat je bepaalde eisen aan de organisatie stelt, daar moeten ze aan kunnen voldoen en dan ook nog op de wijze waarop de opleiding het wil. Willem antwoordt dat we dit voor het huidige hersteljaar goed op orde hebben, maar voor het nieuwe praktijkjaar moeten we dit nog realiseren. We waren al met een informatiepakket voor de praktijk bezig, maar dat hebben we nu even uitgesteld omdat we later met het praktijkjaar starten. Als we in februari 2027 met de pilot starten, moet alles in orde zijn. Klaas vindt het van belang dat de drie partijen (student, docent en praktijkbegeleider) qua beoordeling op één lijn liggen, dat was een issue bij alle visitaties. Margriet zegt dat we nu de regel hebben dat op basis van het advies van de praktijkbegeleider het eindcijfer met maximaal een halve punt omhoog of omlaag kan gaan. In de meeste gevallen ligt het oordeel van de praktijkbegeleider hoger dan dat van de docenten. Elian vraagt naar best practices op dit gebied. Klaas vindt onze aanpak een best practice, als het maar niet betekent dat het cijfer van een onvoldoende naar en voldoende kan gaan. Hij heeft zelf ervaring op dit gebied met de opleiding Geneeskunde, waarbij studenten vaak veel te hoge cijfers voor hun coschappen kregen. Dat is een van de redenen geweest voor het VU-MC om de cum laude regeling af te schaffen. Studenten deden van alles om hun cijfer iets opgehoogd te krijgen vanwege de cum laude.

Vier-ogen principe
Margriet vraagt hoe Klaas aankijkt tegen het 4-ogen principe. Moeten we dat bij elk beroepsproduct op eindniveau toepassen of kan het ook alleen bij het eindassessment?
Klaas heeft eigenlijk twee antwoorden, aan de ene kant zou hij het wat soepeler willen zien, maar vanuit de NVAO bekeken zegt hij dat het moet. Hij is daar in zijn eigen praktijk ook tegenaan gelopen en zegt dat we nog steeds last hebben van de ‘Inholland affaire’. Het is goed om te bekijken hoe je de onafhankelijkheid en transparantie realiseert, maar dat het tegelijkertijd niet onnodig veel werk oplevert. Een mooie opdracht voor de ontwikkelgroep praktijkjaar die hiermee aan de slag gaat.

BoKS
Een laatste vraag van Klaas is hoe we de Boks terugzien in het praktijkjaar. Bij de scriptie was dat duidelijk door alle literatuur die geraadpleegd was, ook al was het over één onderwerp. Maar hoe gaat dit in het praktijkjaar? Er staat wel dat we ons baseren op psychologische basiskennis, maar de student heeft de Boks niet voor niets gedaan. Ons antwoord is dat de Boks in de hele opleiding zit, maar dat dit wel een goed aandachtspunt is. Ook in het praktijkjaar zal de student producten met literatuur moeten onderbouwen.

Tot slot
Afrondend geeft Klaas aan dat hij dit één van de leukste ontwikkelgesprekken vindt omdat er al echt een concreet plan ligt waarover gesproken kan worden. Wij hebben het gesprek ook als heel plezierig ervaren. Willem geeft tot slot aan dat Hobéon in de offerte kenbaar heeft gemaakt dat het hersteltraject vooralsnog een papieren audit wordt, tenzij het beoordelend panel nog een nadere toelichting nodig acht. Dan kan een gesprek altijd nog ingepland worden.